

DURMAK YOK, ENFLASYONA, ZAMLARA, VERGİ ARTIŞLARINA TAM GAZ DEVAM

POLİTİKA NOTU • HAZİRAN 2022

DURMAK YOK, ENFLASYONA/ZAMLARA/ VERGİ ARTIŞLARINA TAM GAZ DEVAM

Bu Şahlanış Başka Şahlanış...

2018 Cumhurbaşkanlığı Seçim Beyanname-sinde Ak Parti aynen şöyle diyordu: "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile yeni bir şahlanış dönemine gireceğiz."

Geldiğimiz noktada gerçekten şahlandık. Ama bu şahlanış, enflasyon oranlarında, dolar kurunda, gıda fiyatlarında, benzin fiyatlarında, yasaklarda, yoksullukta oldu.

2017 yılında %11,92 olan tüketici enflasyonu 2022 Nisan dönemi için %69,97'ye ulaştı. Üretici enflasyonu ise üç haneli rakamları çoktan geçti yıllık, hem de TÜİK rakamlarına göre, %121,82 olarak açıklandı.

2017 yılı sonunda 3 lira 77 kuruş olan dolar kuru 27 Mayıs 2022 tarihi itibarıyla 16 lira 34 kuruşa çıktı. Tam bir şahlanış örneği.

Ankara-Çankaya'da bir litre mazotun fiyatı 2017 sonunda 5 lira 8 kuruş iken 28.05.2022 tarihinde 24 lira 56 kuruş. Başka bir şahlanış örneği.

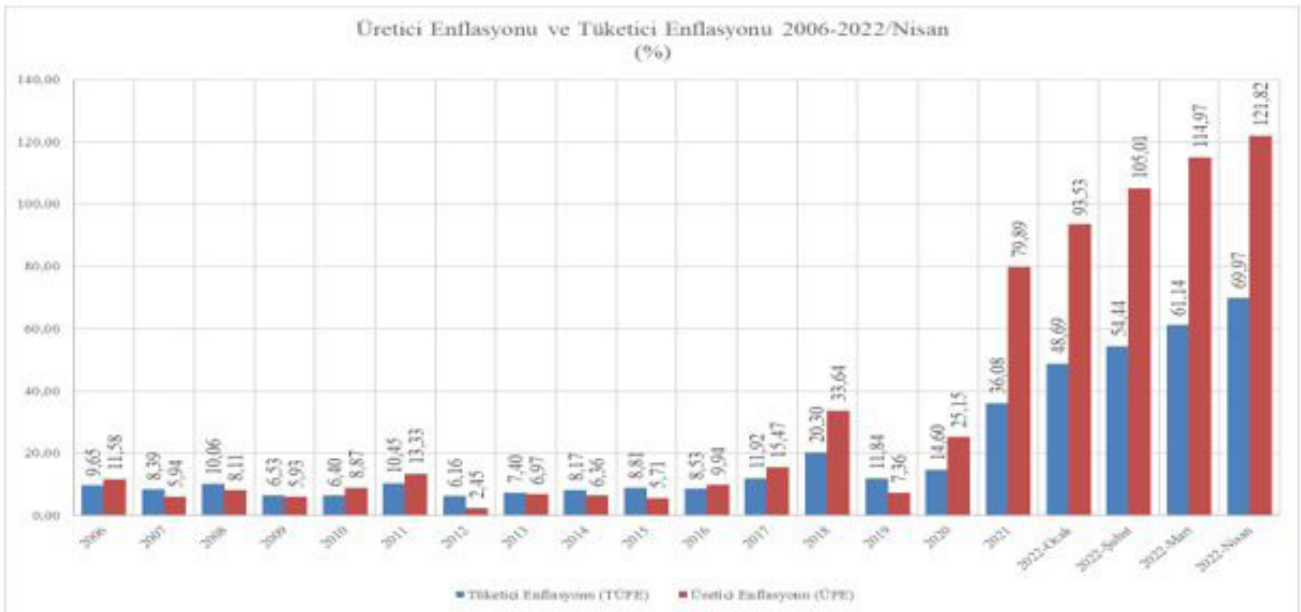
Et, süt, yağ gibi en temel gıdalar lüks haline geldi. Ama birileri, "Eskiden karaborsa vardı, şimdi pahalı ama raflarda bu ürünler var." diyor. Eskiden vatandaşın parası vardı ama alacak mal bulunamıyordu. Şimdi ise vatandaşın parası yok ama mal var.

Halkın ekseriyeti için başını sokacak bir yuva sahibi olmanın hayalini kurmak bile mümkün değil. Dar gelirli artık kiralık daire bile bulamıyor. Otomobildeki fiyat artışları inanılmaz seviyelerde.

Eskinin Bir Yıllık Enflasyonunu Bir Aydan Kısa Sürede Yaşıyoruz...

Aşağıdaki grafikte 2006 yılından günümüze yıllık bazda enflasyon oranlarına yer verilmiştir.

Grafik 1. TÜİK Verilerine Göre Tüketici ve Üretici Enflasyonundaki Değişim

Kaynak: TÜİK

Tablo 1. Aylık Enflasyon Oranları Yıllık Enflasyon Oranlarını Geçti

DÖNEM (AYLIK)	AYLIK TÜFE DEĞİŞİMİ (%)	DÖNEM (YILLIK)	YILLIK TÜFE DEĞİŞİM (%)
2021 Aralık	13,58	2009	6,53
2022 Ocak	11,10	2010	6,40
2022 Şubat	4,81	2011	10,45
2022 Mart	5,46	2012	6,16
2022 Nisan	7,25	2013	7,40

Kaynak: TÜİK

Bu Kadar Yüksek Enflasyonun Nedenleri Neler?

Covid-19 pandemisi sonrasındaki tedarik sıkıntıları, Ukrayna-Rusya Savaşı nedeniyle ortaya çıkan enerji ve gıda krizleri tüm dünyada belli oranda yüksek enflasyona neden oluyor. Ancak, Türkiye’de yaşanan hiper enflasyona doğru hızla koşan yüksek enflasyon dünyada yaşanan enflasyon ortamı ile açıklanamayacak kadar yüksek.

Peki, neden bu kadar yüksek enflasyon yaşıyoruz? Sorunun cevabı basit: **“KÖTÜ YÖNETİM”, “LİYAKATSIZ, İŞ BİLMEZ YÖNETİCİLER”**. Ama aşağıda bu kötü yönetimin enflasyonu hangi mekanizmalarla artırdığını sıralayalım:

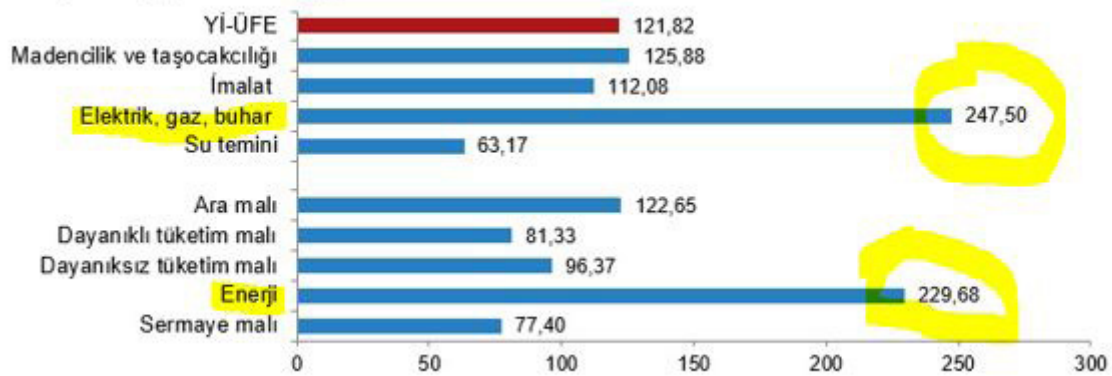
ARTAN MALİYETLER

Üreticinin Artan Enerji ve Diğer Maliyetleri

Yanlış para ve ekonomi politikaları ile döviz kurunun kontrolden çıkması nedeniyle enerji başta olmak üzere pek çok imalat/sanayi girdi maliyetleri astronomik şekilde arttı. Bu ise, dalga dalga tüketim ürünlerine yansıdı.

Üreticinin elektrik, gaz, buhar maliyetinin bir yıllık süre zarfında %247,50, enerji maliyetinin %229,68 arttığı bir durumda, bu artışın tüketim mallarına yansımaması mümkün değildir. Enerji maliyetlerindeki artışın önemli bir oranı ise yanlış ekonomi politikalarının sonucudur.

Yİ-ÜFE yıllık değişim oranları (%), Nisan 2022

Çiftçinin Artan Gübre, Yem, Mazot ve Diğer Maliyetleri

Tüketici enflasyonunda gıda ürünlerindeki fiyat artışı genel fiyat artışlarının üzerinde seyretmektedir. Sanayicinin, imalatçının girdi maliyetlerinde olduğu gibi çiftçinin girdi maliyetlerinde de astronomik artışlar söz konusudur.

TÜİK rakamlarına göre bile, gübre fiyatları Mart 2021-Mart 2022 döneminde %228,20 artmıştır. Tarımsal Girdi Enflasyonuna ilişkin en son açıklanan TÜİK verileri Mart ayına ilişkindir. Bugüne geldiğimizde bir torba gübredeki yıllık fiyat artışının %500-600'lere ulaştığı dile getirilmektedir.

GELECEĞE OLAN GÜVENİN YİTİRİLMESİ NEDENİYLE ÖNE ÇEKİLEN TÜKETİM HARCAMALARI

Mevcut iktidarın yanlış politikalarındaki ısrarı ve her geçen gün bu yanlış politikalara yenilerini ilave etmesi, vatandaşların hükümetin politikalarına olana güvenini tarihin en düşük seviyesine indirdi. Piyasada ve vatandaşlarda oluşan olumsuz beklentiler enflasyonu körükleyen bir etken haline geldi. Vatandaşlar, düne göre birkaç kat pahalı olan bir ürünün yarınki fiyatına göre çok ucuz kalacağını düşünmeye başladılar. Böylece, yarının alışverişini de borç-harç bugünden yapmaya başladılar. Bu durum, maliyet enflasyonuna ilaveten talep enflasyonunu da tetikledi.

Türk lirasındaki hızlı değer kaybı, elinde TL olanların tasarruflarının erimesine yol açmaya başladı. Kişiler, ellerindeki TL varlıkları bir an önce taşınmaz veya taşınır mallara çevirme gayreti içine girdiler.

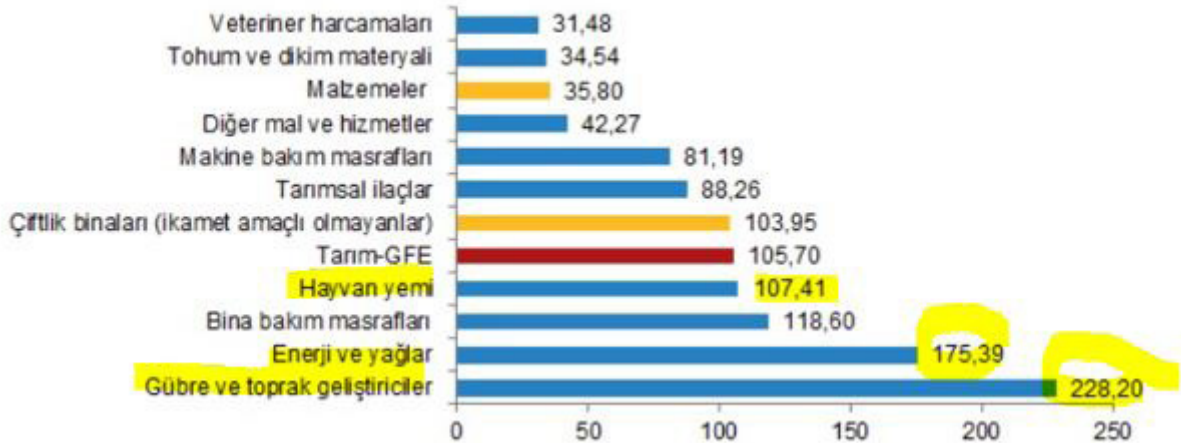
İKTİDAR PİYASAYA DÜŞÜK FAİZLİ KREDİ POMPALAYARAK ENFLASYON YANGININA KÖRÜKLE GİDİYOR

Ekonominin kitabını yazdığını iddia eden iktidar, enflasyonla mücadelede yapılması muhtemel ne kadar yanlış varsa bir arada ve en üst perdeden yapmayı başarmaktadır. Enflasyonist ortamda düşük faizli kredi musluklarının açılması, adeta yangına körükle gitmektir ve iktidar aynen bunu yapmaktadır.

SATTIĞI MALI AYNI FİYATA ALAMAYACAĞINI DÜŞÜNEN SATICILAR MUHTEMEL FİYAT ARTIŞLARINI ÖNCEDEN FİYATLARA YANSITMAYA BAŞLADILAR.

Ekonominin yönetilememesi nedeniyle, önünü göremeyen tüccar, sanayici, esnafın fiyat belirleme algoritması bozuldu. Aldığı ürünü belli bir kar marjı ile satan işletmeler ekonomik kriz ve yüksek enflasyon ortamında yeni bir strateji geliştirmek zorunda kaldılar, sattığı ürünü tekrar yerine koyacak şekilde fiyatlama. Bu ise, zaten sürekli artan fiyatları daha artıran bir unsur haline geldi.

Alt gruplara göre Tarım-GFE yıllık değişim oranı (%), Mart 2022

VERGİ ZAMLARI İLE İKTİDAR ENFLASYONA BENZİN DÖKÜYOR.

Son birkaç gün içinde TRT bandrol ücretine yapılan %100'e varan artışlarla pek çok üründe zammın kapısı açıldı. Alkol ürünlerine %25, tütün ürünlerine %10 zam yapıldı.

Hükümet,

- Kur korumalı mevduat,
- Köprü, yol, tünel, hastane için verdiği garantiler,
- İlk dört ayda 100 milyar lirayı geçen faiz ödemeleri,
- Boğazına kadar saplandığı israf batağı

nedeniyle vergi artışları yapıyor. Bu ise hızla artan enflasyon ateşine kamunun da tanker tanker benzin dökmesi anlamına geliyor.

YÜZDE BEŞLİK ENFLASYON HEDEFİNDEN ÜÇ HANELİ ENFLASYONA

2023 yılında tek haneli enflasyon vaadinde bulunan iktidar, bırakın tek haneyi, çift haneli enflasyonu bile tutturamamış, enflasyon üç haneli hale gelmiştir. Türkiye'yi Dünyada en yüksek enflasyona sahip ülkeler liginde en üst sıralara taşımıştır. Gerçek bir şahlanış (!) yaşanmıştır.

ÇÖZÜM NEREDE?

Çözümün nerede olduğunu "Çukur Kanunu" olarak isimlendirilen benzetme çok iyi açıklıyor.¹

Birinci Çukur Kanunu: "Eğer bir çukurun içindeyseniz, ilk yapacağınız artık kazmayı bırakmaktır." Türkiye'nin içinde debelendiği çukurdan çıkmak için ilk yapılması gereken tam da budur. Bir çukurun içinde debelenmenize neden olan her neyse artık onu yapmayı bırakmak gerekir.

Peki, kazmayı bırakmak, kendi başınıza açtığınız belaya neden olan beyhude işler dizisinden vazgeçmek, çukurdan çıkmak için yeterli midir? Hayır.

İkinci Çukur Kanunu şöyle der: "Artık kazmayı bırakmış olmanız, bir çukurda olduğunuz gerçeğini değiştirmez." Durumun vahametini artıran hatadan dönmüş olmanız, bundan sonra doğru adımları atmaya hazır olduğunuz anlamına gelmez.

Yanlış politikaları terk etmenin yanında doğru politikaları zamanlıca ve bütünsellik içinde uygulamak gerekmektedir.

¹ Güven SAK, Çukurdaysanız Önce Kazmayı Bırakın, https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/7059/Cukurdaysaniz_+ilk+once+kazmayi+birakin

Bunun için, öncelikle ekonomiyi bilen, liyakat sahibi yöneticilere ihtiyaç vardır. Vatandaşa, sanayiciye, çiftçiye, üreticiye, ihracatçıya GÜVEN veren ekonomik programın ortaya konulması ve bunun kararlılıkla uygulanması gerekir.

Maalesef, mevcut yönetim ekonomi alanında liyakatsizliği ve beceriksizliği tescillenmiştir. Seçim ortamında böyle bir kadro ile ekonomik krizden çıkış için bir program ortaya koyma ihtimali neredeyse yoktur.

ÇÖZÜM, bu iktidarın bir an önce yönetimi ehil, güvenilir, dürüst ellere teslim etmesindedir. Bu iktidarın ülkeye yapacağı tek iyilik budur.

Halkın güvendiği, liyakat sahibi, dürüst, hak hukuk bilir Saadet kadroları ve sağlam ekonomi programı ile ülkemizi en kısıda düzlüğe çıkarma azmini taşıyoruz.

insanca
yaşam **SAADET**

Ekonomik Kalkınma
Politikalar Kurulu

